

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Економічні проблеми сталого розвитку
Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції студентів та
молодих вчених імені професора Балацького О. Ф.
(Україна, Суми, 28 – 29 квітня 2020 р.)

Суми
Сумський державний університет
2020

УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ²

*к.е.н., доц. Захаркіна Л.С.,
студент Новіков В.М.,
Сумський державний університет*

Питання національної економічної безпеки останнім часом стає все більш актуальним та досліджуваним. Це пов'язано як внутрішніми факторами розвитку кожної держави, так і зовнішніми викликами сучасного світу, зокрема доцільно згадати фінансову кризу 2008 р., сучасні наслідки пандемії коронавірусу COVID-19 і т.д. У таких умовах розвитку економіка кожної держави повинна мати запас міцності що буде слугувати «... запорукою стабільного розвитку держави, базовою передумовою підвищення її конкурентоздатності у зовнішньому середовищі» [1, с. 26].

Поняття національної економічної безпеки досить широке. В Україні відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки 2013 [2] складовими економічної безпеки є: «...виробнича, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова, демографічна безпеки» [2]. У свою чергу, кожна з зазначених складових вміщує в собі декілька підскладових.

У цьому дослідженні сфокусуємо увагу на питанні фінансової безпеки національної економічної безпеки, що зумовлено значним ростом кількості проблемних кредитів у банках, частка яких серед кредитного портфеля вітчизняних банків стрімко зросла у 2018 р. до 57,39% з 21,21% у 2017 р. і на сьогодні продовжує перевищувати більше 50% усіх кредитів (рис. 1). Різкий ріст кількості проблемних кредитів провокує зростання кредитних ризиків, зокрема ризику неповернення кредитних ресурсів позичальниками. Банківський сектор втрачає запас міцності. В умовах економічної нестабільності, погашення кредитів як бізнесом, так і звичайними громадянами є проблематичним та у випадку банкрутства – неможливим, від цього банки недоотримують прибутки, не можуть забезпечити необхідний рівень ліквідності та фінансової незалежності.

Банки, задля недопущення виникнення кризових ситуації, вимушені формувати резерви, у даному випадку це резерви на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Дивлячись на динаміку сформованих резервів (рис. 1) варто зазначити, що вони зростають

² Виконано в рамках науково-дослідної теми № 0117U003922 «Інноваційні драйвери національної економічної безпеки: структурне моделювання та прогнозування»

пропорційно зі зростанням непрацюючих кредитів. Проте з 2018 року спостерігаємо, що закладених резервів менше, ніж проблемних кредитів, тож банки мають переглянути кредитну політику щодо стримування кредитних ризиків.

Рисунок 1 – Динаміка показників кредитної діяльності банків України за 2016-2020 рр. (побудовано авторами на основі [3])

Отже, однією з найважливіших проблем, пов'язаних із реалізацією кредитних послуг комерційних банків та контролю за їх якістю, залишається проблема побудови системи ефективного керування кредитними ризиками [4 - 7].

Для зведення кредитних ризиків до мінімуму банківськими установами передбачені механізми прогнозування, виявлення та відповідного реагування на них, ризики мають оцінюватися за масштабом негативних наслідків для роботи банків, для цього мають створюватися методики їх оцінки та мінімізації збитків для банків [6, 8]. На сьогодні існують такі основні методи управління кредитними ризиками: формування резервів під кредитні ризики; страхування кредитів; укладення договорів гарантії та поруки [4, 8, 9].

Проте, зважаючи на те, що активні операції вітчизняних банків у свої левовій частині представлені кредитами (рис. 1), які є найбільш ризикованим активом, можемо зробити висновок, що на сьогодні системно важливим процесом забезпечення економічної та фінансової стабільності в країні повинен стати ефективний державний контроль за рівнем банківських

кредитних ризиків [5]. Так, відповідно до Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері від 15 серпня 2012 р. № 569 [10] «Визначення концептуальних засад формування ефективного та дієвого механізму державного управління ризиками у фінансовій сфері для уникнення кризових ситуацій» створює умови для стабільного функціонування економіки та її подальшого росту у майбутньому.

Список використаної літератури

1. Інноваційні драйвери національної економічної безпеки: структурне моделювання та прогнозування : Структурне моделювання векторів інноваційного розвитку суб'єктів господарювання України: звіт про НДР (проміжний) / кер. Л.С. Захаркіна. - Суми: СумДУ, 2018. - 132 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/73936>

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10. 2013, №1277. – URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08U1H409F0> (дата звернення: 15.02.2020).

3. Офіційний сайт НБУ URL: <https://bank.gov.ua/>

4. Матосова Д.В. Управління кредитним ризиком у банку. *Економічні студії*. 2017. №5. С. 77-81.

5. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України : звіт про НДР (заключний) / Кер. Н.А. Антонюк. Суми : СумДУ, 2014. 60 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39378>

6. Оцінка ефективності та оптимізація діяльності фінансових посередників. Еволюція процесу становлення та сучасні тенденції розвитку фінансового посередництва: звіт про НДР (проміжний) / Кер.: П.М.Рубанов. Суми: СумДУ, 2012. 60 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32640>

7. Zakharkina L., Myroshnychenko Iu., Smolennikov D., Pokhylko S. Efficiency of Innovation Activity Funding as the Driver of the State's National Economic Security. *Montenegrin Journal of Economics*, 2018. Vol. 14, №. 4. P. 159-173. DOI: 10.14254/1800-5845/2018.14-4.11

8. Zarutskia El. Structural-functional analysis of the Ukraine banking system. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2018. 2(1). 79-96. DOI: 10.21272/fmir.2(1).79-96.2018

9. Morsher, Ch., Horsch A., Stephan J. Credit Information Sharing and Its Link to Financial Inclusion and Financial Intermediation. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2017. 1(3), 22-33. DOI: 10.21272/fmir.1(3).22-33.2017

10. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері: Концепція від 15.08.2012 р. № 569 / Кабінет Міністрів України. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62.